

Samantekt um umsagnir

1. Efni

14. mál á þingmálaskrá, lagafrumvarp, 150. löggjafarþing 2019–2020. Frumvarp til laga um innheimtu opinberra skatta og gjalda.

2. Fjöldi umsagna

4.

3. Umsagnaraðilar

Ríkisendurskoðun, Persónuvernd, Samtök SA, SI og SFF, Nasdaq CSD.

4. Samantekt um umsagnir og viðbrögð

Ákvæði 7. gr. frumvarpsins

5. Samtök atvinnulífsins, fjármálafyrirtækja og iðnaðar:

- Samtökin telja að vikið sé frá grundvallarreglum kröfuréttar í 3. mgr. 7. gr. með því að þar segi að skattar og gjöld sem ekki hafi verið greidd á gjalddaga séu í vanskilum. Samkvæmt íslenskum kröfurétti sé gjalddagi kröfu það tímamark þegar kröfuhafa er fyrst heimilt að krefjast þess að skuldari inni greiðslu sína af hendi. Í vissum tilvikum veiti kröfuhafar skuldurum frest til að efna skyldu sína og krafan telst þá ekki vanefnd ef greiðslan berst fyrir veittan frest, þ.e. eindaga. Þetta geti á leitt til þess að fyrirtæki sem standa að fullu í skilum við ríkissjóð og nýta sér heimild til að greiða skatta og gjöld innan eindaga teljist í vanskilum við ríkissjóð. Samtökin leggja til að 3. mgr. 7. gr. frumvarpsins verði því felld úr frumvarpinu.
  - *Innheimtumenn gefa út vottorð um skuldleysi til gjaldenda og eru með því að gefa út yfirlýsingu um að viðkomandi sé ekki í skuld við ríkissjóð með opinber gjöld. Skattar og gjöld sem ekki eru greidd á gjalddaga eru í vanskilum. Það breytir því ekki þó eindagi sé ekki kominn, það er hinn lögbundni gjalddagi sem greiða þarf kröfu á svo hún teljist ekki í vanskilum í skilningi kröfuréttar og vísast til dóms Hæstaréttar í máli nr. 525/2011 í þessu sambandi. Ákvæðinu er ætlað að taka af öll tvímæli um að innheimtumenn staðfesti ekki skuldleysi hjá gjaldendum sem eru í skuld með gjaldfallnar kröfur. Ekki er fallist á tillögu um að fella ákvæðið brott úr frumvarpinu.*

Ákvæði 8. gr. og 9. gr. frumvarpsins

6. Ríkisendurskoðun:

- Ríkisendurskoðun telur að eðlilegra sé að ákvæði 6. mgr. 8. gr. vísaði með beinum hætti til almenns ákvæðis um skuldajöfnun í 9. gr.
  - *Fallist er á þessa ábendingu Ríkisendurskoðunar að hluta til. Frumvarpinu hefur verið breytt með þeim hætti að skuldajöfnun endurgreiðslna skuli fara fram ef skilyrði eru til skuldajöfnunar og þannig hefur verið tryggt að skuldajafna skuli endurgreiðslum á móti gjaldföllnum sektum. Í 9. gr. er kveðið á um skuldajöfnun á móti gjaldföllnum sköttum, gjöldum og sektum. Þar sem í ýmsum sérlögum eru ákvæði um skuldajöfnun, t.d. í lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt, er ekki lagt*

til að 8. gr. frumvarpsins um skuldajöfnun endurgreiðslna vísi með almennum hætti til 9. gr.

7. Samtök atvinnulífsins, fjármálafyrirtækja og iðnaðar:

- Samtökin gera athugasemd við 8. gr. frumvarpsins. Skilyrði fyrir greiðslu dráttarvaxta á ofgreitt fé séu þrengd verulega í frumvarpinu miðað við núverandi fyrirkomulag og slíkt raski jafnræði ríkisins og gjaldenda. Mikilvægt sé að ríki gæti hófs við takmörkun á almennum rétti borgara til að sækja lögbundið álag á ofgreidda skatta og gjöld. Ríkisvaldið sé með þessu kominn í hagstæðari stöðu sem kröfuhafi vangreiddra skatta heldur en almenningur sem kröfuhafi ofgreiddra skatta.
  - *Ekki er fallist á að þessi tillaga til breytinga á greiðslu dráttarvaxta á ofgreitt fé raski jafnræði gjaldenda gagnvart ríkinu. Markmiðið er að gjaldendur sitji við sama borð hvort sem þeir hafa yfir að ráða sérfræðiþekkingu eða aðgang að sérfræðiaðstoð líkt og greinir frá í greinargerð. Samkvæmt núgildandi reglum öðlast þeir gjaldendur sem njóta lögfræðiaðstoðar betri réttar til greiðslu dráttarvaxta en aðrir, með því einu að gera kröfu um endurgreiðslu. Er ákvæðinu ætlað að tryggja jafnræði meðal gjaldenda.*

Ákvæði 12. gr. frumvarpsins

8. Ríkisendurskoðun:

- Ríkisendurskoðun telur að í ákvæðið vanti tilgreiningu á við hvaða aðstæður forsendur greiðsluáætlunar teljist brostnar og innheimtumanni þá heimilt að ógilda greiðsluáætlun. Jafnframt hvenær innheimtumaður megi fella greiðsluáætlun úr gildi og hefja vanskilainnheimtu.
  - *Ekki er fallist á að tilgreina nákvæmlega í frumvarpinu við hvaða aðstæður greiðsluáætlun verði felld úr gildi af hálfu innheimtumanns. Í texta greiðsluáætlunar sem gjaldandi samþykkir kemur fram hvað leitt geti til ógildingar greiðsluáætlunar auk þess sem fram kemur í verklagsreglum í hvaða tilvikum innheimtumönnum beri að fella þær úr gildi. Ef tilgreind væru sérstök tilvik sem myndu ávallt leiða til ógildingar greiðsluáætlunar gæti meðalhófsregla stjórnisýsluréttar verið fyrir borð borin en telja verður að það sé gjaldanda í hag að slíkar reglur séu ekki fastbundnar í lög heldur settar í verklagsreglur. Heimilt er að fella greiðsluáætlun úr gildi ef gjaldandi uppfyllir ekki skilyrði hennar, m.a. ef greiðslur berast ekki á réttum tíma eða ef vanskil verða á nýrri álagningu. Búið er að breyta orðalagi í athugasemdum með 12. gr. og þar tekin dæmi um í hvaða tilvikum greiðsluáætlun geti verið felld úr gildi. Þá hefur lagaákvæðinu verið breytt og er orðið skýrt um að ríkisskattstjóra beri að setja verklagsreglu um greiðsluáætlanir en í því felst m.a. að þar komi fram skilyrði fyrir gerð hennar og einnig þau tilvik hvenær hún getur fallið úr gildi.*

Ákvæði 16. gr. frumvarpsins

9. Ríkisendurskoðun:

- Ríkisendurskoðun telur að með þeim nýmælum sem lögð eru til í 16. gr. frumvarpsins varðandi heimild til handa ríkisskattstjóra til að afskrifa kröfur vegna þing- og sveitarsjóðsgjalda einstaklinga þegar 10 ár eru liðin frá stofnun kröfunnar þegar tiltekin skilyrði eru uppfyllt, sé gengið of langt. Ekki gangi að sami aðili leggi gjöldin á, innheimti þau og taki eftir atvikum afstöðu til þess hvort ástæða sé til að afskrifa þau. Eðlilegt sé að lögfesta að samráð skuli haft við Ríkisendurskoðun áður en slík afskrift krafna fari fram. Með þeim hætti sé hægt að koma því við að fleiri aðilar komi að ákvörðun um afskrift í stað

Þess að eitt stjórnvald fari með það vald. Telur Ríkisendurskoðun að það stríði gegn öllum grundvallarreglum að eitt stjórnvald taki ákvörðun um álagningu, innheimtu og afskriftir.

- *Ekki er fallist á að Ríkisendurskoðun þurfi að koma að afskriftaferli samkvæmt ákvæðinu frekar en öðrum afskriftum sem innheimtumenn ríkissjóðs framkvæma í samræmi við lög. Reglan er undantekningarregla sem er bundin hlutlægum skilyrðum og ríkisskattstjóra er því ekki falið mikið mat. Reglan stuðlar að skilvirkni við innheimtu og gjaldandi kemst hjá íþyngjandi málsmeðferð. Sá háttur hefur lengi tíðkast að embætti afskrifi kröfur sem það leggur sjálft á og er nærtækt að nefna aðflutningsgjöld sem tollstjóri leggur á og voru afskrifaðar af sama embætti. Hið sama gildir um erfðafjárskatt sem sýslumenn leggja á og afskrifa sömuleiðis.*

Ákvæði 15. gr. frumvarpsins

10. Ríkisendurskoðun:

- Ríkisendurskoðun telur að hið sama eigi við er varðar nauðasamninga og afskriftir gildra krafna eldri en tíu ára, að aðkomu Ríkisendurskoðunar þurfi til að koma. Þá segir Ríkisendurskoðun að núgildandi ákvæði 4. mgr. 113. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, hafi ekki verið nægjanlega fylgt eftir með leitun eftir samþykki nauðasamninga af hálfu Ríkisendurskoðunar. Þrátt fyrir að lagðar séu til auknar kröfur til samþykktar nauðasamnings telur Ríkisendurskoðun nauðsynlegt að það komi einnig að málum.
  - *Mjög fá mál hafa komið upp á undanförunum árum þar sem lagaskilyrði eru uppfyllt fyrir ríkisskattstjóra til að samþykkja nauðasamning skv. núgildandi 4. mgr. 113. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003 (ekki liggja fyrir upplýsingar frá öðrum innheimtumönnum). Í öllum þeim tilvikum hefur málum verið réttilega fylgt eftir og ráðuneytinu og Ríkisendurskoðun verið send málín til umfjöllunar í samræmi við áskilnað laganna. Samkvæmt núgildandi lögum reynir ekki á aðkomu ráðuneytis og Ríkisendurskoðunar fyrr en innheimtumaður telur ljóst að hagsmunum ríkissjóðs sé borgið með því að samþykkja nauðasamning. Ríkisskattstjóri hefur ekki sent mál til ráðuneytis og Ríkisendurskoðunar þegar einhver skilyrða 1.-3. tölul. 4. mgr. 113. gr. laga um tekjuskatt eru ekki uppfyllt enda telur ríkisskattstjóri þá ljóst að hagsmunum ríkissjóðs sé ekki betur borgið með nauðasamningi. Auk þessara tilvika reynir ekki á þetta ákvæði þegar nauðasamningur er samþykktur fyrir dómi.*
  - *Innheimtumaður ríkissjóðs hefur forsendur til að meta það skilyrði hvort hagsmunum ríkissjóðs sé betur borgið með samþykki nauðasamnings, m.a. á grundvelli innheimtusögu og annarra upplýsinga úr tekjubókhaldskerfi ríkisins. Enn fremur er lagt til í frumvarpinu að bæta við fleiri hlutlægum skilyrðum fyrir því að innheimtumaður samþykki nauðasamning. Auk þess stuðlar þessi tillaga að skilvirkni og hagræði og gjaldandi kemst þannig hjá langri málsmeðferð. Ekki er fallist á það sjónarmið Ríkisendurskoðunar að embættið komi þannig að stjórnvaldsákvörðunum í málefnum einstakra gjaldenda.*

Ákvæði 19. gr. frumvarpsins

11. Nasdaq:

- Lagt er til að í stað „Verðbréfaskráningar Íslands“ komi: „auk aðgangs að upplýsingum um eignarskráningu í verðbréfamíðstöð“
  - *Fallist er á að rétt sé að tilgreina verðbréfamíðstöð með almennum hætti en ekki með tilvísun í Nasdaq sérstaklega.*

12. Samtök atvinnulífsins, samtök fjármálafyrirtækja og samtök iðnaðarins:

- Í umsögn samtakanna segir að í 3. mgr. 19. gr. frumvarpsins sé innheimtumanni ríkissjóðs veitt afar víðtæk heimild til upplýsingaöflunar um eignir frá bönkum, sparisjóðum og öðrum fjármálafyrirtækjum, þ.m.t. um innlán og verðbréfaeign sem og um skuldastöðu. Að mati samtakanna er heimildin of opin og geti íþyngt fjármálafyrirtækjum landsins ef upplýsingabeitðir verða flóknar og tíðar. Þá sé ekki við hæfi að gera ráð fyrir að ríkisskattstjóri móti verklagið við upplýsingaöflun við eignakönnun samkvæmt þessu ákvæði, slíkt sé löggjafans að setja almenn skilyrði í lög sem tryggja lögmæti miðlunar persónuupplýsinga.
  - *Fallist er á með samtökunum að þrengja þurfi skilyrði 19. gr. frumvarpsins og gæta betur að lögum um persónuvernd. Tilgreint verður í ákvæðinu í hvaða tilvikum heimilt verði að óska eftir upplýsingunum og lagt er til að því verði beitt í þeim tilgangi að sannreyna eignastöðu gjaldanda hjá fjármálafyrirtækjum vegna kyrrsetningargerða og innheimtuadgerða. Í greinargerðinni mun koma fram að heimildin sé afmörkuð við ákveðin tilvik s.s. kyrrsetningargerðir, niðurstöður áhættugreiningar og þar sem gjaldendur eru með háa álagningu en eiga engar eignir samkvæmt opinberum skrá. Ákvæðinu er ætlað að ná til tilvika þar sem grunur leikur á að gjaldendur kunnir að eiga inneignir hjá fjármálafyrirtækjum en greiða ekki skatta og gjöld. Ekki er gert ekki ráð fyrir að heimildin verði of íþyngjandi fyrir fjármálafyrirtæki eða að upplýsingabeitðir verði flóknar og tíðar. Ríkisskattstjóra ber að samræma verklag innheimtumanna með setningu verklagsreglna sbr. 2. tölul. 1. mgr. 111. gr. núgildandi laga um tekjuskatt og 3. gr. frumvarpsins og er því eðlilegt að ríkisskattstjóri setji nánari verklagsreglur um beitingu heimildarinnar.*

13. Persónuvernd:

- Persónuvernd gerir alvarlegar athugasemdir við 19. gr. frumvarpsins en tiltekur ekki hvaða athugasemdir nákvæmlega.
  - *Ráðuneytið mun endurskoða ákvæðið og hafa samráð við Persónuvernd við þær breytingar.*

14. Tillögur ráðuneytisins um breytingar:

- Ráðuneytið hyggst leggja fram drög að frumvarpi til laga um innheimtu opinberra skatta og gjalda að nýju á samráðsgáttina til umsagnar, með stuttum umsagnarfresti, í ljósi þess að drögin hafa tekið breytingum frá því það var lagt fyrst fram til umsagnar. Tekin var ákvörðun um að veita hagsmunaaðilum tækifæri til að koma með frekari athugasemdir við drögin á þessu stigi, þ.e. áður en þau verða endanlega útbúin til framlagningar á Alþingi í október.